

Okul Öncesinde Yaratıcı Drama Uygulamaları

Oyun süreçlerindeki ve yaşam durumlarındaki dramatik an'ların uzmanlarca, grup içi etkileşim süreçleri içinde yaratılması, yaratıcı drama çalışmaları olarak nitelenmektedir. Yaratıcı drama (creative drama) kavramı daha çok ABD' de kullanılan bir kavramdır. İngiltere yaratıcı drama'nın eğitim süreçleri içinde kullanılması bakımından en deneyimli ülkedir, daha çok "eğitimde drama"(drama in education) kavramı kullanılmaktadır. Federal Almanya'da yerleşmiş olan kullanım ise, "okul oyunu" ya da "oyun ve etkileşim" (Schulspiel, Spiel un Interaktion) olup bu konuyla kuramsal ve uygulamalı olarak ilgilenen alan da "Oyun ve Tiyatro Eğitim bilimi" (Spiel-und Theater Paedagogik veya Interaktions Paedagogik) adını almaktadır.

Yaratıcı drama, özellikle Amerika'da Winifred WARD ve Mc CASLİN gibi uzmanların, çocukların katıldıkları drama etkinliklerini tanımlamak için kullandıkları bir terimdir. Diğer bir yaklaşıma göre ise; yaratıcılığı geliştirmek için çocuklarla yapılan drama etkinliklerini kapsar.

Her kavram, alan ve disiplinde olduğu gibi dramanın da ne olduğuna ve tanımına yönelik farklı yaklaşımlar vardır. Dramanın farklı isimlendirilmesinin bir nedeni de değişik işlevler üstlenmesidir. Psikodrama, eğitimde drama, yaratıcı drama, gelişimsel drama v.b.

Drama ister bir eğitim yöntemi (eğitimde drama) ister bireyin çok yönlü gelişiminde bir disiplin (yaratıcı drama) olarak düşünülün özeğe alınan insandır. İnsana değer veren yaklaşımlar; düşünen, hisseden ve hareket eden insanın gelişimini önemsemişler görsel, işitsel ve dokunsal öğrenme biçimlerinin üzerine gitmişlerdir. Genel anlamda drama insana ve onun tüm alanlarına hitap etmektedir.

Ülkemizde dramanın gelişimine bakıldığında, bu gelişmelerde okul öncesi öğretmenlerinin büyük bir payı olduğu yadsınamaz. 'Peki neden okul öncesi öğretmenleri dramayı bu kadar çok benimsediler ver araştırdılar ?' Adıgüzel'e göre; dramanın oyunun geliştirilmiş şekli olduğunu düşünürsek dramanın oyuna farklı bir boyut ve ivme kazandırmasıdır (Adıgüzel, 2003:132). Bu farklı bakış açısı ile okul öncesi öğretmenleri kendilerine yakın hissettikleri dramayı farklı nedenlerden dolayı da araştırdılar. Okul öncesi programları ile yaratıcı dramın planlarının ortak paydalarda olmasıdır. 2002-2003 öğretim yılında yenilenen okul öncesi eğitim programında köklü değişiklikler olmuştur. Eski programda konu, ünite önemli iken yeni programda konular araç haline dönüşmüş, merkeze oturan hedefler ve hedef davranışla olmuştur. Aslında özeğe oturan çocuk/öğrenci olmuştur. Yine planlar aşamalandırılmış ve değerlendirmeye farklı boyutlar getirilmiştir. Planlar aktif / pasif ilkesine ve çoklu zeka kuramına göre hazırlanmaya başlanmıştır. Bu perspektiften bakıldığında okul öncesi eğitim programı ile yaratıcı dramanın öğeleri arasında bazı ortak noktaların olduğu görülebilir. Yaratıcı dramada da hedefler önemli, teknikler araçtır. Oturma planları aşamalıdır ve değerlendirme önemlidir. Bu ortak teorik boyuttan yola çıkarak dramanın dramatik yapısı ile okul öncesi dönem çocuğunun yapısı, beklentilerinin uygunluğu da göz önünde bulundurulursa "neden okul öncesi öğretmenleri ?" sorusunun cevabı sanıyorum biraz netleşmektedir.

Okul öncesi eğitimde dramanın önem kazanması güzel ve sevindirici bir gelişme olmakla birlikte dramanın etik boyutu ve doğru yapılması açısından farklı sorunları beraberinde getirmektedir. Peki okul öncesinde dramada nelere dikkat edilmelidir? Öğretmenlere / liderlere düşen görevler nelerdir? Biraz da bu konuları irdeleyelim.

Drama etkinliklerini planlarken ve uygularken okul öncesi eğitimin amaçları ve ilkelerinin dikkate alınması gerekmektedir. Her yaş grubunun genel gelişim özellikleri olmakla birlikte her bir çocuk arasında bireysel farklılıkların olduğu unutulmamalıdır (Akyol, 2003:67).

Okul öncesinde, başlangıçta çocukların draması yapay veya hareket yoğunluğu olabilir ama onların işini iyileştirmek için rehberlik önererek ve ara sıra müdahale ederek cesaretlendirerek, yaptıklarını anlatmalarına ve tartışmalarına yardımcı olunabilir (Küçükahmet ve diğerleri, 2001:2).

Okul öncesi öğretmeni, uygulayacağı drama etkinliğini önceden planlamalıdır. Drama etkinliğinin seçilmesi, zamanın ve sürenin uygunluğu, gerekli malzemenin önceden sağlanması, tartışma sorularının oluşturulması, destekleyici etkinliklerin düşünülüp gerekli hazırlığın yapılması, etkinliğin hem daha kolay ve rahat yapılmasını sağlar hem de etkinlik amacına ulaşabilir. Okul öncesi öğretmenin drama uygulamaya başlamadan önce göz önüne alması gereken bir diğer unsur da, hangi grupta, hangi drama örneklerinin uygulanacağıdır. Bu konuda yapılacak olan; etkinliğin çocuğun düzeyine uygunluğu saptanırken, yaşının değil "neleri yapabildiğinin" dikkate alınmasıdır. Ayrıca küçük yaştaki, örneğin, 3 yaşındaki çocuklar ile drama çalışırken, değerlendirme bölümündeki soru cümleleri, onların anlayabileceği kısıklıkta ve içerikte olmalıdır. Okul öncesi çocukları ile dramaya başlarken yapılan açıklamaların çocukların anlayabileceği sözcük ve cümlelerden oluşması uygundur. Bu sırada verilen yönergelerin çocuklar tarafından anlaşılıp anlaşılmadığının denetlenmesinde yarar vardır. Bunun için her şeyden önce tüm grubun dinleme davranışı göstermesi sağlanmalıdır. Örneğin, rol dağılımı yapıldıktan sonra çocuklara rolleri bir kez sorulabilir. Katılan her çocuğun rolünü anımsadığı belirlenince drama etkinliğine başlanır.

Yalnızca başlangıç aşamasındakilerin değil, drama etkinliği boyunca verilecek tüm yönergelerin çocuklar tarafından anlaşılabilir sözcükler ve cümlelerle ifade edilmesine dikkat edilmelidir. Özellikle roller dağıtılıp, oyun başlatıldıktan sonra, oyunun içeriği gereği, oyunu gelişimi ve akışı içerisinde yönlendirici yönergeler verilecekse, iki açıdan özenli olmakta yarar vardır. Bunlar oyunun heyecanına kendini kaptırmış tüm çocukların dikkatini yeni yönergeye çekmek için gerekli yükseklikte ses tonu ve oyunun akışına yön verecek olan yeni yönergenin taşıdığı anlamı ifade edici tonlamalar ve konuşma tarzıdır. Örneğin, "Birden karşımıza çok azgın, hızlı hızlı akan bir ırmak çıktı." derken öğretmen ses tonuyla, yüz ifadesi ile beklenmedik bu karşılaşmayı, gerilimi yansıtabilmelidir. Böylece çocukların drama oyunundan alacakları haz ve sürece katılma motivasyonları artabilir.

Başka bir etkinlikten drama etkinliğine geçilmesi gerekiyorsa, bir önceki etkinliğin her yönden tamamlanmış olmasına özen göstermek, çocukların tüm dikkatlerini dramaya çekmek açısından önem taşır. Örneğin, bir önceki etkinlik "öykü okuma" ise, çocukların öykü ile ilgili merak ettikleri tüm sorular yanıtlanmaya çalışılmalı ve öykü okuma ile ilgili eğitim malzemeleri ortadan tamamen kaldırılmış olmalıdır. Sonra da çocuklara artık öykü okumanın bitirildiği, yeni bir çalışmaya geçileceği ve "drama oyunu oynanmaya" başlanacağı söylenmelidir. Bu açıklamanın yapılmasından önce, tüm çocukların yapılan açıklamayı dinlemeleri sağlanmalıdır. Drama etkinliğinin uygulanacağına ilişkin söylenmesi çoğu zaman çocukları heyecanlandırır. Drama oyunu ile ilgili açıklamaların yapılmasından önce, çocukların heyecanının yatışmasının beklenmesi ya da öğretmenin çocukları sakin olmaya davet etmesi uygun olabilir (Önder, 2003, 54-56).

Drama çalışması sırasında, bazı çocuklar hep en iyi arkadaşlarının yanında durmak veya oturmak isterler böylece klikleşme olabilir. Popüler olmayan çocuklar devamlı yalnız kalabilirler. Oysa drama sırasında, gruptaki tüm çocukların birbiriyle kaynaşması beklenir. Bu durumda, öğretmenin daha baştan, çocukları kendi düzenine göre yerleştirmesi ya da oturtması gerekebilir.

Drama Eğer bir grupta ilk kez uygulanacaksa, basit çalışmalardan başlanır, giderek daha karmaşık çalışmalar sunulur. Çocuklar yavaş yavaş alıştırılır. Örneğin, gruptaki çocukların tanışmalarını ve "isim " kavramın farkına varmalarını sağlayan, top yardımı ile isim çalışması ya da hayali farklı zeminlerde (çamur, buz, çimen, kum gibi) yürüme çalışmaları başlangıç için uygundur. Çocuklara drama etkinlikleri uygulanırken, özellikle doğaçlama tekniği, çocuklar diğer drama tekniklerine bir süre alıştırdıktan sonra sunulmalıdır. Çünkü doğaçlama, çocukların kendiliklerinden bir şeyler yaratmasını gerektirdiği kadar, oynayacakları rolün sözlerini ve hareketlerini kendilerinin bulmalarını gerektirdiğinden, katılan çocuklar açısından bir "başarısızlık algılama riski" taşır. Çocukları, bu riskin olumsuz etkisinden korumak için, doğaçlama çalışmaları, diğer drama teknikleri bir süre uygulandıktan ve çocuklar rol oynamaya alıştıktan sonra uygulanmalıdır.

Drama etkinliğine katılım, çocuğun isteğine bağlı olmalıdır. Özellikle okula yeni başlayan çocuklar, başlangıçta çekingen, ürkek ya da güvensiz davranabilirler. Bu gibi çocuklar dramaya katılmaları için zorlanmamalıdır. Öğretmen çocukları dramaya davet eder, özendirir, ancak zorlamaz. Okul öncesi dönemde, çocukların kendi etkinliklerine, kendilerinin "karar vermelerine" olanak tanınmasını savunan yaklaşımdan hareketle, drama etkinliğine katılımda çocuğun kararına bırakılması uygundur. Katılmak istemeyenlerin, kandırılmaları aya da zorlanmalarına gerek yoktur. Başlangıç bir süre kenarda durup izlemelerine izin verilebilir. Zaman içerisinde, diğer çocukların hareketlerini, keyif aldıklarını izledikçe, başlangıçta katılmayanlarında kendiliklerinden katıldıkları görülecektir. Öğretmenin dramayı sunarken takınacağı özendirici tavır, isteksiz olan çocukları teşvik edebilir. Ayrıca, öğretmenin çocukları drama etkinliğine davet ederken, her defasında, yapılacak etkinliği bir oyun değil, "drama" ya da "drama oyunu" olarak adlandırması durumunda çocuklar, katıldıkları etkinliğin farklı bir çalışma olduğunu zamanla öğrenebilirler. Katılan çocukların da, drama etkinliğini, kendine özgü bir çalışma olarak algılamaları, beklenen yararların elde edilmesi yönünden gereklidir.

Drama etkinliği sırasında, çocuğun etkinlik sürecine kendisinden bir şeyler katmasına, değişiklik yapmasına izin verilebilir. Bu sayede, yaratıcılığını kullanması için olanak sağlanmış olur. Çocuğa, kendi yaratıcılığı kullanması için olanak verilmesi, yalnızca kişisel potansiyelini geliştirmesine, gerçekleştirmesine yardımcı olmakla kalmaz, içinde yaşadıklarını dışarı vurmasına da olanak sağlar. Böylece, dolaylı olarak drama çalışmalarının rahatlatıcı etkisi de olabilir. Örneğin, çocuğun otorite figürlerinin rollerini oynamasına izin verilerek, otorite figürlerini nasıl algıladığı anlaşılabilir. Otorite figürlerinde utanması, kaygı duyması azaltılabilir. Çocuğun eğitim sürecine katkıda bulunmasına izin verilmesinin önemi, eğitim ile ilgi uzmanlar tarafından kabul edilmektedir. Böylece çocuğun kendilik kavramının olul yönde gelişmesine de olanak sağlanabileceği ileri sürülmüştür. Diğer yandan, her çocuğun etkinliğe kendisinden bir şeyler katmasını izin verilmesi, gruptaki öğrenme ortamını da zenginleştirebilir. Çocuklar, böylece birbirlerinde de baz bilgiler öğrenme olanağına kavuşmuş olurlar (Önder, 2003:99-103).

Okul öncesinde drama çalışmaları yapmak için çeşitli aşamalar vardır. Okul öncesindeki drama etkinlikleri, öne sürülen aşamaların daha farklı ve esnek şekilde uygulanmasını zorunlu kılar. Eğer bir drama etkinliğinde doğaçlama ve rol oynama gibi en az iki teknik yoksa buna yaratıcı drama etkinliği denemez. Yapılan her şeyin hazırlık niteliği taşıdığı söylenebilir ama bir şekilde doğaçlamanın ve rol oynamanın o drama etkinliğinde yer alması gerekir. Yani bir canlandırma olması gerekir. Bu canlandırma yoksa drama eksik kalmıştır. Bu açıdan bakıldığında da bazı aşamalar vardır ama bu aşamalar lidere biraz daha sistematiklik kazandırmak için öne sürülen aşamalardır. Okul öncesinde bu aşamaların her birine aynı basamağı uygulama zorunluluğu yoktur. Çünkü bu yaş grubu, konunun bağımsız olarak verilip, küçük gruplara ayrılıp, sonunda bundan bir doğaçlama oyunu çıkartıp, bunu hep beraber izleyelim önergesine uyabilecek bir grup değildir. Heathcote'un yaklaşımı öğrencinin içinde olduğu, metinlerin beraber tamamlandığı, öğretmenin bizzat yönettiği ve yönlendirdiği bir süreçtir. Bu süreç okul öncesi dönemde ancak altı yaş grubunda gerçekleştirilebilir. Ayrıca lider, hangi temayı çalışacağını iyi bilmeli, problemleri çözmek için, çocukların rollerinin ne olacağı belirlenmeli, hangi araçları kullanacağı, çalışmanın nerede ve ne kadar süre ile gerçekleştirileceğine cevap vermelidir. Bundan sonra sürecin uygulanmaması gibi bir sorun ortaya çıkmaz (Adıgüzel, 2003:134).

Drama uygulaması sırasında öğretmen çocuklara dağıttığı rolleri nasıl oynayacaklarını anlatmamalıdır. Çocuklar içlerinden geldikleri gibi başka bir deyişle bildikleri gibi canlandırırılar. Öğretmen yalnız izlemelidir ve müdahale etmemelidir. Öğretmenin müdahale etmemesi için, çocukların oynadıkları konu ya da olay konusunda temel bilgilerinin olması gerekir (Sevinç, 2005:395).

Değerlendirme aşamasında çocukları duygusal tepkiler vermeden sakin dinlemek, bu yaş grubu çocuğunun özellikleri açısından önemlidir. Aksi halde çocuklar öğretmenleri sevdi diye hep aynı yanıtları verebilirler. Çocuklara yanıtları bilinen sorular sorulmamalıdır. Sorulan sorular açık uçlu ve konuyu öğrenip öğrenmediklerini anlamaya yönelik olmalıdır. Dramada “bu sonuca başka nasıl gidebilirdik?”. “bundan başka renk var mı?” vb. şeklindeki sorular sormamız gerekir. Çocukların hem çok yönlü düşünme becerişleri ve yaratıcılıklarını geliştirecek hem de bu tür sorularda yüzümüzde aynı nötr ama keyifli ifade olacak ve bu yaş dönemi çocuklarını yanlış yönlendirmeyecektir (Gönen, 2003:59).

Drama öğretmenin amacı seçip, konusu üzerinde hazırlandıktan sonra grubu ile yaptığı ön çalışma (ısınma) yaş gruplarına göre değişir. 4-7 yaş grubunda basit bir müzik ya da tempo ortak bir duyuma yöneltilir. Ortak duyum gruptaki bütün çocukların olaya konsantre olması için gereklidir. Bu, aynı amacı aynı sorumluluğu ve dikkati taşıyan çocuklara ortak bir iş yaparken daima karşısındakinin duygularına değer vermeyi öğretir. Ortak duyum çalışması küçük çocuklarda somut durumlar ve nesnelere üzerinde yapılmalıdır. Küçük çocuklarla yapılan çalışmalarda herhangi bir olayın dramatize edilmesi gerçekten güç bir olaydır. Çünkü bu yaşlarda çocuklar kolaylıkla anne, baba, ayı ve kediymiş gibi konuşsalar da, organize bir drama çalışmasında rolleri paylaşım oynamaları her türlü doğallığı alıp götürebilir bu nedenle 3-7 yaş arası çocuklarda drama çalışmaları pandomim, anlatım ve oyun ağırlıklı olarak planlanabilir. Çocukların herhangi bir olayı “miş’li geçmiş zaman kipi” ile anlatmaları onları oldukça rahatlatacaktır (Gönen ve Uyar, 2003:72).

Okul öncesinde drama çalışmalarında, yardımcı araç gereç kullanılması önemli bir nokta, yöntemin özüne ve yapısına uygun olan, mümkün olduğunca az aksesuar kullanılmasıdır. Öğretmen, drama için tiyatrodaki gibi kostüm kullanmaya gerek olmadığını bilmelidir. Çocuğu birçok yönden geliştirecek olan, kendi sembolleştirme ve taklit edebilme çabasıdır. Bu açıdan, araba rolünü canlandırırken, gerçeğine çok benzeyen bir oyuncak direksiyon kullanmak yerine, plastik bir tabağı kullanmak, hatta düz bir çomağı direksiyon gibi çevirmek, eğitim açısından çok daha değerlidir. En iyisi çocuğun, elinde hiçbir şey olmaksızın boşlukta direksiyon çevirme hareketleri yapabilmesidir. Bu durumda, onun soyut zekasının gelişmekte olduğundan söz edilebilir. Bununla beraber, herhangi bir drama oyununda, oyuna renk katmak açısından ama sembolik olarak kullanmak koşulu ile bir iki nesne kullanılabilir. Örneğin, kayığın kendisi yerine mukawa bir kutu çok daha uygundur. Ayrıca çocuklar drama oyununda oynayacakları bazı aksesuarları, basitçe kendileri de hazırlayabilirler (Önder, 2003:55).

Öğretmenin dramatik etkinlik için seçtiği materyal, çocuğun bilgi ve becerilerini tatmin edebilmeli, ihtiyaçlarını karşılayabilmeli, yaşına, cinsiyetine uygun ve kolay kullanılabileceği tarzda olmalıdır. Materyalin renk, fiziksel özellik ve fonksiyonlarının çok yönlü olması, çeşitli gelişim alanlarını (dil, bilişsel, küçük kas motor, büyük kas motor, sosyal, duygusal) destekleyici olması, taşınması gereken diğer özelliklerdir.

Dramatik etkinlik için seçilen kitabın, çocuğun ufkunu genişletmesine, anlama yeteneğini geliştirmesine, estetik anlayışını artırmasına, mizah duygusuna hitap etmesine, ona sağlam sosyal değerler vermesine ve bu kitabın gerçek yaşam olaylarına yer vermesine dikkat edilmelidir. Aynı zamanda bilişsel, psikolojik ve dil gelişimine yardımcı olmasına da özen gösterilmelidir. Okul öncesi çağı çocuğu, kitabı resimlerle değerlendireceğinden bu kitapların resimlendirilmelerine, resimlerin metni yorumlayacak anlatım gücü ve hareket unsuru taşınmalarına, ana karakterin her resimde süreklilik göstermesine, resimde yer alan diğer öğelerin de ayrıntılar açısından aslı gibi olmalarına özen gösterilmelidir. Çocuklar, pastel renkli, belli belirsiz hatları olan ve her baktıklarında kendilerine yeni bir şeyler verebilen resimleri tercih etmektedirler. Kitaplar hiçbir zaman resimsiz olamamalıdır. Bu kitaplar aracılığı ile çocuklara iyi dinleme alışkanlığı kazandırılmalı, dinledikleri kitaplar hakkında konuşma fırsatı verilmelidir. Konuşma, etkin dinleme becerisinin öğrenilmesine materyal sağladığından, konuşma ve dinleme etkinlikleri beraber ilerlemelidir. Yapılan drama etkinlikleri sırasında çocuğa fazla direktif vermemeye, yapamayacağı işleri yüklememeye dikkat edilmelidir. (Gönen ve Uyar, 2003:73-74)

Okul öncesinde tartışmalı bir konu olan maske çalışmaları doğru planlandığı ve dikkatle uygulandığı takdirde drama etkinliklerinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Maske ile oyun yoluyla, bireyin kendi özünü ilgili olarak yaşadığı yoğun deneyim, iç yapıları harekete geçirmektedir. Bu da öz imgenin ve kimliğin gelişiminde çok etkili rol oynamaktadır. Fakat maske çalışmalarında dikkat edilmesi gereken temel noktalar vardır: Doğru materyal seçilmelidir. Düzeye uygun planlanmalı, maskeler ürkütücü olmamalıdır. Yüzü kapatan tam maskeler yerine yarım maskeler tercih edilmelidir. Tam maskeler kullanılacaksa seçim çocuğa bırakılmalıdır ve rahat nefes almayı sağlamak için ağız ya da burun yerleri açık olmalıdır. Çocuklar, maske kullanımına ya da yüzlerinin boyayla maskelenmesi için zorlanmamalıdır (Tokgöz, 2003:119-120).

Okul öncesinde drama çalışmasının yapılacağı ortamın nasıl olması gerektiği önemli bir konudur. Okuldaki birçok eğitim amacı için, olağan sınıf ya da çalışma odası en uygun ortam olarak görülebilir. Ancak bazı durumlarda farklı ortamlarda çalışmak tercih edilebilir. Bu ortamlar sembolik ya da gerçek olabilir. Grubun olağan çalışma odasında drama oynaması durumunda, sembolik bir ortamda çalışıldığı söylenebilir. Sembolik bir ortamın yararı, o ortamın farklı olanaklarının ve alternatif kullanımış yollarının incelenmesi ve gündelik olarak kullanılan ortama da olmaktan uzaklaşmış olur. Drama oyununun; yapısı ve namının, içinde geçtiği atmosfer ile daha doğrudan ilişkili olduğu yerde oynanması durumu, gerçek ortamda oynanma olarak adlandırılabilir. Örneğin, bir müzede drama oynanması, bu tip bir ortama işaret eder. Çocuklar bir müzeyi gezdikten sonra, o müzede bazı bilgileri, unsurları temel alarak orada drama oyunu oynayabilirler. Bu tip ortamın yararı, drama oyununun ilişkili olduğu gerçek ortamda daha çok anlam kazanarak daha iyi anlaşılması olabilir. Ayrıca dramaya katılım daha yüksek bir güdülenme ile gerçekleşebilir ve bilgi-gerçek ortam ilişkisi nedeniyle daha kolay genellenme olasılığı da

artabilir. Drama çalışmasına başlanmadan önce, drama oynanacak ortamın fiziksel güvenliğinin kontrol edilmesinde yarar vardır. Çocuklar drama oynarlarken çoğu zaman kendilerini tıpkı herhangi bir oyunda olduğu gibi, oynadıkları role ve olayların akışına öylesine kaptırabilirler ki sağa sola savrulanlar, kendilerini yere atarlar, yerde yuvarlananlar olabilir. Bu nedenle, ortamdaki eşyaların çocukları yaralamaması için gerekli önlemlerin alınması yerinde olur. Keskin kenarlı, set ve sivri uçlu nesne ve eşyaların ortamdaki uzak tutulmasına özellikle dikkat edilmesi gerekir (Önder, 2003:54,56).

Drama çalışmaları asla bir oyuncu eğitimi olarak düşünülemez dolayısıyla bu çalışmalar, seyircilere oynanan bir temsil olarak hazırlanamaz. Dramanın oyuncularını aynı zamanda izleyicileridir. Bu çalışmalarda izleyici bulundurulmaz (Gönen ve Dalkılıç, 2003:74-75).

Yaratıcı drama alanını kullanan öğretmen ya da drama öğretmenin, drama etiği denilen ve dramayı öğretenlerin uyması gerekli olan kuralları da bilmesi ve uygulaması yararlıdır. Bunlar; öğretmenin demokratik bir kişiliğe sahip olması, dramada yaşanan tüm süreçten sorumlu olması, grubu olumlu yönde geliştirmesi, empatik olması, güven duygusunu geliştirmesi, dramanın sınırlarını bilmesi ve çocukta evrensel değer sistemini geliştirmeye çalışması gibi kurallardır. Drama, okul öncesinden başlayarak çocuk edebiyatı, çocuk tiyatrosu ve tüm diğer sanatlar gibi çocukların düş dünyasını besler ve geliştirir. Ancak iyi yetişmiş, çocuğa saygılı ve yaşamın merkezine önce çocuğu koyan öğretmen ya da öğretmenlerle drama, çocukları ve dünyayı daha iyi anlamamızı sağlar (Okvuran, 2001).

Dramayı uygulayan drama lideri / öğretmen / sanat eğitimcisi, uygulamalar sırasında öğrenciyi komut veren değil, yanında, oyunun içinde ve gerektiğinde yerlerde yuvarlanan ve yatan arkadaşı olabilmelidir / olmalıdır. Öğretmen samimi olmalıdır, iyi bir gözlemci olmalıdır. Aniden ortaya çıkan durumlar karşısında yaratıcı olmalı ve çözümler üretmelidir. Sabırlı ve hoşgörülü olmalıdır. Öğrencilerden tek tip davranış beklenilmemelidir. Öğrenciyi kalıba sokmak yerine, öğrencinin kendi kalıbını şekillendirmesinde olumlu katkılarda bulunmalıdır. Bilimsel düşünmelidir. Empati kurabilen, insanlarla olumlu ilişkiler kurabilen biri olmalıdır (Aksarı, 2005:5-6).

Okul öncesi öğretmenlerine –aslında bütün öğretmenlere- düşen görevler, okul öncesinde çalışan drama öğretmenleri için de geçerlidir (kıyafet, davranış, alışkanlık vb.). Bu dönem çocuklarına yetişkin müdahalesi, hayal güçlerine ket vurmakta dolayısıyla muhakeme, yaratıcılık vb. becerilerini zayıflatmaktadır. Ayla Oktay'ın da belirttiği gibi "Yaşamının Sihirli Yıllarında" çocuklarla etkileşime geçen öğretmenler, ister okul öncesi, ister branş isterse drama öğretmeni olsunlar, öncelikle her hareketlerinin nelere mal olabileceğini bilen, sadece işini yapan değil sosyal sorumluluklarını da yerine getiren bireyler olmaları gerektiğinin bilincinde olmalıdırlar.

Ülkemizdeki eğitim sistemine bakıldığında, öğrenci merkezli eğitimin geç de olsa önem kazanması ile öğretmenlerin kendilerini geliştirme ve klasik anlayışı bırakma çabalarının, okul öncesi öğretmenleri tarafından hemen sahiplenilmesi umut verici bir gelişmedir. Yaşamın sihirli yıllarının, '7 çok geç' diyen öğretmenlerinin yaratıcı dramaya verdiği bu önemi, umarım ki tüm eğitim kademelerindeki öğretmenler de verebilirler. Bir yöntem / disiplin olarak yaratıcı dramayı kullanabilir, oynayan, eğlenen ve öğrenen bireyler yetiştirebilirler.

KAYNAKÇA

1. Adıgüzel, H.Ö. (2000). "Yaratıcı Drama Öğretmeni" Yaratıcı Drama Öğretmeni Yetiştirme'nin Önemi ve Gerekliliği", **Eğitim ve Yaşam (Eğitim Bilim ve Kültür Dergisi)**, s.17-18, ss:5-8, Ankara
2. Adıgüzel, H.Ö. (2001). "Niçin Yaratıcı Drama", **Öğretmen Dünyası**, Mayıs 2001, s.13, Ankara
3. Adıgüzel, Ö. (2003). "Okul Öncesinde Drama", **Türkiye 5. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri**, ss:134, Ankara:Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları-7
4. Akandere, M. (2004). **Eğitici Okul Oyunları**, 2.baskı, ss:17, Ankara:Nobel Yay.
5. Aksarı, S. (2005). **Okul Öncesinde Drama ve Drama Yoluyla Sanat Eğitimi**, 2.baskı, ss:5-6, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
6. Fulford, J., Hutchings, M., Ross, A., Schmitz, H. (2001). **İlköğretimde Drama**, (Çev:Küçükahmet, Borçbakan, Karaman), 1.baskı, ss:2, Ankara:Nobel Yayıncılık
7. Gökbulut, Ö. (2005). **Anne Baba Farkındalığı Gelişiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması**, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yaratıcı Drama Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi, ss:11, Ankara
8. Gönen, M., Dalkılıç, N.U. (2003). **Çocuk Eğitiminde Drama**, 6.baskı, ss:46, 74-75, İstanbul:Epsilon Yayıncılık
9. Gönen, M. (2003). "Tartışma Oturumu-1", **Türkiye 5. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri**, ss:59, Ankara:Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları-7
10. Karadağ, N. (2003). "Çocuk, Oyun, Yetişkin-Bırakın! Çocuklar Oynasın", **Türkiye 5. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri**, ss:81, Ankara:Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları-7

11. Milli Eğitim Bakanlığı, (2002). **36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı**, T.C. MEB. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, ss:9, 11, İstanbul:Ya-Pa Yayıncılık
12. Okvuran, A. (2006). **Okul Öncesi Dönemde Yaratıcı Drama**, http://www.egitim.com/egitimciler/0753/0753.1/d_0753.1.yaraticidrama (07.01.2006)
13. Önder, A. (2003). **Okul Öncesi Çocukları İçin Eğitici Drama Uygulamaları**, ss:54-56, İstanbul:Morpa Kültür Yayınları
14. Önder, A. (2003). **Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama**, 5.baskı, ss:99-103, İstanbul:Epsilon Yayıncılık.15.Sağlam, T. (2004).“Dramatik Eğitim: Amaç mı? Araç mı?”, **Tiyatro Araştırmaları Dergisi**, s.17, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü
16. San, İ. (2002). **Eğitimde Yaratıcı Drama**, Ankara: Natural Yayıncılık
18. Selvi, K., Öztürk, A. (2000). “Yaratıcı Drama Yöntemiyle Fen Öğretimi”, **VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**, ss:487, Trabzon
19. Sevinç, M. (2005). **Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar**, 2.cilt, ss:395, İstanbul:Morpa Yayıncılık
20. Şahin, A. (2002). **Drama Yöntemi ile Kavram Eğitimi**, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yaratıcı Drama Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi, ss:8, Ankara
21. Tokgöz, İ.A. (2003). “Okul Öncesinde Maske ve Drama”, **Türkiye 5. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri**, ss:119-120, Ankara:Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları-7

Bilim Uzmanı
Esra GİRAL